

Горпініч Катерина Віталіївна

здобувачка вищої освіти

другого (магістерського) рівня вищої освіти

Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник

Шамара Олександр Володимирович

кандидат юридичних наук

професор кафедри права

старший науковий співробітник

Дніпровського гуманітарного університету

ЗАПОБІГАННЯ НЕПОВНОЛІТНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

Забезпечення прав і свобод людини і громадянина є найбільш пріоритетним завданням сьогоденної України. Суттєві трансформаційні процеси, що відбуваються в українських правоохоронних органах дають змогу шукати можливі шляхи оптимізації функціонування інституту органів правопорядку та на більш високому рівні гарантувати права і свободи людини і громадянина.

Діяльність органів правопорядку, у той чи інший спосіб, спрямована на виявлення кримінальних правопорушень, здійснення швидкого, повного та неупередженого досудового розслідування, що має на меті притягнення до відповідальності відповідних осіб. Суттєву частину кримінальних правопорушень, складають також і злочини та кримінальні проступки, що вчиняються неповнолітніми. Дана сфера злочинності є особливо небезпечною, оскільки сутнісно впливає на структуру злочинності та її рівень на найближчі 20 років.

Запобігання злочинності є актуальною темою для вітчизняної юриспруденції, а серед основних фундаментальних праць, зустрічаються монографічні та дисертаційні дослідження таких авторів як: М. Валуйська, Б. Головін, В. Горбачевський, С. Лукашевич, В. Пивоваров, І. Цибульська, та інші. Проте, з урахуванням стрімкості росту саме неповнолітньої злочинності, дана тема набирає все більшої популярності.

Запобігання злочинності, за своїм сутнісним наповненням трактується як діяльність, що перешкоджає вчиненню кримінальних правопорушень, не допускає їх вчинення. Запобігати – означає «не допускати чогось заздалегідь, відвертати» [1., с. 89]. Такий результат досягається шляхом застосування заходів профілактики, що «запобігають, відвертають щось» [2, с. 827], попередження, тобто «застереження проти чого-небудь» [2, с. 569], або припинення розпочатих правопорушень, що тлумачиться як «змушування перестати щось вчиняти» [2, с. 717].

Злочинність, в свою чергу має соціальну та біологічну форму походження, але, все ж з плином часу поняття злочинності трансформується

та з урахуванням викликів часу набуває нового забарвлення і розширюється, про що детально свідчать сучасні погляди вчених на вказане питання. На сьогодні найбільше вчені схилиються до позиції про те, що злочинність – це внутрішня схильність індивіда до вчинення злочину, тому під злочинністю потрібно розуміти властивість людини, соціального інституту, суспільства, окремої країни, глобального суспільства відтворювати безліч небезпечних для оточуючих людей діянь, що виявляється у взаємозв'язку злочинів та їх причин, піддається кількісній інтерпретації та зумовлює введення кримінально-правових заборон [3; 4].

Ю. Орлов, вважає, що злочинність має розумітися як соціально-конструктивістський сегмент (сфера) соціальної діяльності, який вміщує в собі незмінне антропологічне, а тому – природно зумовлене, ядро. Конкретні ж форми, контури їх проявів в різні часи, в різних суспільствах та за різних політичних, правових режимів можуть суттєво різнитися та, таким чином, набувати у своїх оцінках конвенційного характеру [5].

Подібної думки притримується також і Н. Сметаніна підкреслюючи, що злочинність – це кримінальна практика людей, що проявляється як явище у виді множинності злочинів і осіб, котрі їх вчинили, і яка підлягає кількісно-якісній інтерпретації [6, с. 72–75.].

В свою чергу, серед статистичних даних, за останні 2 роки, а також 11 місяців 2020 року, формують наступні цифри: загальна кількість у 2018 році – 8, 610, у 2019 році цей показник сягнув 9,136, а протягом січня-листопада (включно) 2020 становить 8,955.

Що в цілому свідчить про необхідність оптимізації роботи органів охорони правопорядку в даному напрямі. Окремим питанням, постає також необхідність підвищення кількості та якості наукових розвідок, що здійснюються у даному напрямі, та покращення якості нормативно-правового забезпечення, що уже набуло нових обертів, зі створенням системи ювенальної юстиції, а також диференціації кримінальних правопорушень на злочини та кримінальні проступки, що у свою чергу дало змогу відділити серйозні суспільно-небезпечні діяння від тих дій чи бездіяльності, що можуть бути вчинені неповнолітніми, котрі потребують окрім призначення покарання, також і педагогічної та виховної роботи з особою, або і взагалі – призначення більш м'якого покарання.

Список використаних джерел:

1. Новий тлумачний словник української мови: у чотирьох томах. – Том 2. – К.: Аконт, 2001. – 911 с
2. Новий тлумачний словник української мови: у чотирьох томах. – Том 3. – К.: Аконт, 2001. – 927 с
3. Куц В. Поняття злочинності / В. Куц // Науковий часопис Національної академії прокуратури України. – 2016. – № 2. – Ч. 2. – С. 34–39 [Електронний

ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/chasopys/ua/pdf/10-2016/02/kuts.pdf>

4. Шестаков Д.А. От понятия преступности к криминологии закона / Д.А. Шестаков // *Общественные науки и современность*. – 2008. – № 6. – С. 131–142., 134–135.

5. Орлов Ю. В. Сутність та поняття злочинності: від фрагментації до інтеграції наукового знання. Форум права: електрон. наук. фахове вид. 2017. № 5. С. 271–278. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_5_43.pdf

6. Сметаніна Н. В. Поняття злочинності у сучасній пострадянській криминології / Н. В. Сметаніна // *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. – 2012. – Вип. 20, ч. 1, т. 4.